

İQTİSADİYYAT

www.iqtisadiyyat.com

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

GƏLƏN AY COP29-A EV SAHİBLİYİ EDƏCƏK ÖLKƏMİZDƏ QURUCULUQ İŞLƏRİ GENİŞLƏNİR

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 30-da Bakının Nəsimi rayonunda Zərifə Əliyeva, Rixard Zorge küçələrinin və Neftçilər prospektinin əhatəsində yerləşən ərazidə aparılmış abadlıq və yenidənqurma işlərindən sonra yeni salınan parkda yaradılan şəraitlə tanış olub.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov dövlətimizin başçısına burada həyata keçirilən abadlıq və yenidənqurma işləri, yeni salınan parkda yaradılan şərait barədə məlumat verib.

Paytaxtımızın daha da müasirləşdirilməsi, şəhərin abadlaşdırılması istiqamətində görülən işlər yaşıllıq zolaqlarının və parkların salınması ilə paralel şəkildə davam etdirilir. Belə istirahət məkanlarından daha biri Azərbaycan Prezidentinin göstərişinə əsasən Nəsimi rayonu ərazisində salınan yeni parkdır.

Qeyd edək ki, son illərdə Prezident İlham

Əliyevin tapşırıq və göstərişlərinə uyğun olaraq Bakıda həyata keçirilən abadlıq-quruculuq işlərinin həcmi daha da artmaqdadır. Paytaxt sakinlərinin və ölkəmizə gələn turistlərin istirahəti üçün ən müasir parkların və yeni yaşıllıq zolaqlarının salınması, Bakının qədim tarixi memarlıq nümunələrinin bərpası və müasir binaların tikilib istifadəyə verilməsi ölkəmizdə həyata keçirilən quruculuq işlərinin daha da genişləndiyini göstərir. "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili"ndə də yeni parkların və yaşıllıq zolaqlarının salınması, əhaliyə xidmət göstərən müasir infrastrukturun yaradılması Bakının dünyanın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevrilməsi istiqamətində həyata keçirilən əhəmiyyətli tədbirlərdəndir. Yeni parkın salınması gələn ay COP29-a ev sahibliyi edəcək ölkəmizdə elan olunan "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" çərçivəsində həyata keçirilən işlərə də töhfə vermək baxımından xüsusi önəm daşıyır.

"BU SƏFƏR DOSTLUQ VƏ QARDAŞLIQ MÜNASİBƏTLƏRİMİZİN DAHA YÜKSƏK SƏVİYYƏYƏ QALXMASI İŞİNƏ TÖHFƏDİR"

Bu sözləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 28-də Pakistan İslam Respublikası Birləşmiş Qərargah Rəisləri Komitəsinin sədri general Sahir Şamşad Mirzani qəbul edərkən deyib.

Əliyev qeyd edib. Əməkdaşlığımızın, o cümlədən ticarət sahəsində əlaqələrimizin əsas istiqamətlərinin artıq müəyyənləşdirildiyini bildirən dövlətimizin başçısı deyib ki, özünün Pakistana dövlət səfəri zamanı Azərbaycanın bu ölkəyə 2 mil-

Müdafiə sahəsində əməkdaşlığa toxunan Prezident İlham Əliyev bir müddət əvvəl artıq Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin arsenalına daxil edilən JF-17C təyyarələrinə baxdığını məmnunluqla xatırlayaraq, onların dünya səviyyəsində ən yaxşı təyyarələrdən olduğunu deyib. Dövlətimizin başçısı bu hadisənin müdafiə və müdafiə sənayesi sahələrində əməkdaşlığımızın daha da gücləndirilməsi işinə xidmət etdiyini vurğulayıb.

Ölkəmizdə gedən inkişaf proseslərinin nümunə olduğunu qeyd edən qonaq Pakistanın Azərbaycan ilə qardaşlıq əlaqələrinin qarşılıqlı inama, səmimiyyətə, əməkdaşlığa, mədəni əsaslara söykəndiyini deyib. Sahir Şamşad Mirza qeyd edib ki, Kəşmir məsələsində Azərbaycanın Pakistanın yanında olduğu kimi, Ermənistan məsələsində də Pakistanın Azərbaycanın yanında olduğunu deyib.

Prezident İlham Əliyev ölkələrimizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi məsələlərində bir-birini həmişə dəstəklədiyini və bundan sonra da dəstəkləyə-

yard ABŞ dolları məbləğində investisiya qoyulmuş imkanları barədə bəyanat verilib və bu sahədə sıx əməkdaşlıq hər iki tərəf üçün faydalı ola bilər.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV ÖZBƏKİSTANLI HƏMKARINI TƏBRİK EDİB

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Özbəkistan Ali Məclisinin Qanunvericilik palatasına seçkilərin uğurla keçirilməsi münasibətilə Pre-

zident Şavkat Mirziyoyevə təbrik məktubu ünvanlayıb. Dövlətimizin başçısı məktubunda qeyd edib: "Qardaş Özbəkistanın tarixində ilk dəfə olaraq qarışıq seçki sistemi üzrə keçirilmiş bu səsvermə ölkəmizin demokratik dövlət quruculuğu prinsiplərinə sadiqliyini bir daha bariz şəkildə nümayiş etdirdi. Səsvermənin nəticələri xalqımızın Sizin qətiyyətli yürütdüyünüz siyasi xəttə olan inam və etimadın təzahürü, Özbəkistanın daha da inkişafı və qüdrətlənməsi istiqamətində xidmətlərinizə real dəstəyinin ifadəsidir. Yeni tərkibdə fəaliyyətə başlayacaq Ali Məclisin Qanunvericilik palatasının işinə müvəffəqiyyətlər arzulayıram. Fərsətdən istifadə edərək bir daha Sizə səmimi təbriklərimi çatdırır, möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, qardaş Özbəkistan xalqının rifahı və firavanlığı yolunda ali dövlət fəaliyyətinizdə yeni-yeni uğurlar və nailiyyətlər diləyirəm".

"AZƏRBAYCAN BEYNƏLXALQ MÜNASİBƏTLƏRDƏ ÇOXTƏRƏFLİLİK PRİNSİPİNİN FƏAL TƏRƏFDARIDIR"

Bunu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 24-də Kazan şəhərində XVI BRICS Sammitinin "Outreach"/"BRICS+" formatının ilk plenar iclasında çıxış edərkən deyib.

Dövlətimizin başçısı dəvətə görə Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Vladimiroviç Putinə təşəkkürünü

ifadə edib. "Dördüncü sədrlik dövründə Qoşulmama Hərəkatı özünün institusional inkişafında böyük addım atıb, beynəlxalq münasibətlər sistemində öz yerini xeyli möhkəmləndirib. Hərəkata uğurlu sədrlik təcrübəsi bu gün bizə Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin hazırkı sədri qismində kömək edir. Öz coğrafi mövqeyindən istifadə edən və müasir infrastruktur yaradan Azərbaycan Avrasiyanın mühüm nəqliyyat və logistika mərkəzlərindən birinə çevrilib. "Şərqi-Qərbi" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizləri bizim ərazimizdə

Növbəti ayda Bakı ən böyük beynəlxalq iqlim konfransının - COP29-un keçirilməsi məkanı olacaq. Təqribən 200 ölkənin COP29-un Azərbaycanında keçirilməsinə dair yekdil qərarı bizim siyasətimizə hörmət və dəstəyin parlaq sübutudur. Biz artıq Qlobal Cənub və Qlobal Şimal arasında iqlim üzrə əməkdaşlığa

bildirib. O, deyib: "Dördüncü sədrlik dövründə Qoşulmama Hərəkatı özünün institusional inkişafında böyük addım atıb, beynəlxalq münasibətlər sistemində öz yerini xeyli möhkəmləndirib. Hərəkata uğurlu sədrlik təcrübəsi bu gün bizə Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin hazırkı sədri qismində kömək edir. Öz coğrafi mövqeyindən istifadə edən və müasir infrastruktur yaradan Azərbaycan Avrasiyanın mühüm nəqliyyat və logistika mərkəzlərindən birinə çevrilib. "Şərqi-Qərbi" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizləri bizim ərazimizdə

keçir. Bu nəqliyyat yollarının Azərbaycan ərazisində olan bütün segmentləri uğurla fəaliyyət göstərir. Hazırkı məqamda ərazimizdə yük axınının kəskin artmasını nəzərə alaraq, biz bu dəhlizlərin ötürücülük imkanlarının artırılmasına əlavə vəsaitlər yatırırıq.

töhfə veririk və istər iqlim dəyişikliyi ilə bağlı məsələlərdə, istərsə də global təhlükəsizlik, beynəlxalq hüququn aliliyi, bir-birinin işlərinə qarışmamaq, qarşılıqlı hörmət məsələlərində qarşılıqlı anlaşmaya nail olunmasına səy göstərəcəyik".

KAZAN ŞƏHƏRİNDƏ PREZİDENT İLHAM ƏLİYEVİN ERMƏNİSTANIN BAŞ NAZİRİ İLƏ GÖRÜŞÜ OLUB

Oktyabrın 24-də Rusiya Federasiyasının Kazan şəhərində keçirilən XVI BRICS Sammiti əsnasında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan arasında görüş olub. Görüşdə tərəflər ikitərəfli sülh gündəliyinin irəli aparılmasını, o cümlədən sülh sazişini, sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyasını, qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələləri müzakirə ediblər. İki ölkənin xarici işlər nazirlərinə Sülh və Dövlətlərarası Münasibətlərin Qurulması haqqında Saziş üzərində işlərin mümkün qədər tez

zamanda yekunlaşdırılması və imzalanması üçün ikitərəfli danışıqları davam etdirmək barədə təlimat verilib.

“Avropa Parlamentinin qara qüvvələrin əlində alətə çevrilməsi təəssüf doğurur”

“Bildiyiniz kimi, oktyabrın 24-də Avropa Parlamentində Azərbaycanı hədəf alan növbəti siyasi aksiya təşkil olunub, ölkəmizə qarşı böhtanlar, yalan və saxta məlumatlar üzərində qurulan qərəzli qətnamə

qəbul edilib. Avropa Parlamentinin Azərbaycana qarşı düşmənçilik və qarayaxma kampaniyası apararaq qara qüvvələrin əlində alətə çevrilməsi təəssüf doğurur”.
Bu sözləri Milli Məclisin sədri

Sahibə Qafarova parlamenti oktyabrın 29-da keçirilən plenar iclasında çıxışı zamanı deyib. “Biz ölkəmizə qarşı irəli sürülən əsassız, cəfəng ittihamları, təhdid və tələbləri qətiyyətlə rədd edirik. Bu cür ədalətsiz və qeyri-obyektiv səbəblərin ortaya çıxması Cənubi Qafqaz regionunda tarixi ədalətin və beynəlxalq hüququn bərpası ilə bərabər bilməyən qüvvələrin bəd niyyətlərini bir daha açıq göstərir. Hesab edirəm ki, Avropa Parlamenti bu qətnaməsi ilə nəinki bölgəmizdə tarixi və müasir reallıqlara qərəzli münasibət nümayiş etdirir, həm də dövlətimizin suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə meydan oxuyur”, - deyərək Milli Məclisin sədri vurğulayıb.

«İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin tikintisi yaxın günlərdə tamamlanacaq»

“Türkiyə və Azərbaycan arasında olan qardaşlıq bütün dünyaya örnəkdir, xalqlarımızın dostluq, qardaşlıq bağları lap qədimlərdən söykənir. Sevincdə, kədərdə hər zaman bir birimizin yanında olmuşuq. Türkiyə-Azərbaycan münasibətləri, bu xüsusda Türkiyə-Naxçıvan əlaqələri hər keçən gün daha da genişləniir”.
Bu sözləri jurnalistlərə mü-

sahibəsində Türkiyənin Naxçıvandakı Baş konsulu Asip

Kaya söyləyib. O qeyd edib ki, Türkiyə və Naxçıvan arasında əlaqələrin genişlənməsi üçün mütəmadi olaraq işlər görülür: “Bildiyiniz kimi İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin təməli ötən ilin sentyabr ayında hər iki ölkənin Prezidenti tərəfindən atılıb. Qaz kəmərinin tikintisinin önümüzdəki günlərdə tamamlanacağı gözlənilir”.

Ekoloji təmiz nəqliyyat vasitələrinin dövriyyəsinin stimullaşdırılması üzrə təkliflərin icrası müzakirə olunub

Biznes mühiti və beynəlxalq reytinglər üzrə Komissiyanın Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin rəhbərlik etdiyi “Fiziki infrastruktur” işçi qrupunun “Ekoloji təmiz və təhlükəsiz nəqliyyat vasitələrinin dövriyyəsinin stimullaşdırılması və infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi üzrə” altqrupunun hesabat xarakterli iclası keçirilib.

İclasda “Ekoloji təmiz və təhlükəsiz nəqliyyat vasitələrinin dövriyyəsinin stimullaşdırılması və infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi üzrə 2024-cü il üçün Yol Xəritəsi”nin icra vəziyyəti və bu sahədə aktual məsələlər geniş müzakirə olunub. İclas çərçivəsində altqrupa üzv olan qurumlar tərəfindən Yol Xəritəsində icraçısı olduğu tədbirlər üzrə görülən işlərə dair hesabat təqdim edilib, əldə olunan nailiyyətlər barədə ətraflı məlumat verilib. Həmçinin iclasda mülkiyyət növündən asılı olmayaraq elektrikli dördüncü xidməti göstərən bütün elektrikli dördüncü xidmətlərinin vahid platformaya inteqrasiyasının təmin edilməsi üzrə “Azərişiq” ASC-nin sədr müavini Ramil

Yusifovun məruzəsi dinlənilib və bu istiqamətdə görüləcək işlər barədə fikir mübadiləsi aparılıb. Aidiyyəti dövlət qurumlarının nümayəndələrinin iştirakı ilə elektrikli dördüncü xidməti ilə əlaqədar tariflərə dair təkliflər müzakirə olunaraq bu sahədə növbəti addımlar müəyyənləşdirilib. Sonda icrası davam edən tədbirlər və qarşıda duran məsələlər müzakirə edilib.

Cəbrayılда günəş elektrik stansiyasının tikintisi üçün ərazi müəyyənləşib

Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Cəbrayıl rayonunun inzibati ərazisində dövlət mülkiyyətinə aid 229,0 hektar torpaq sahəsi qoyuluş gücü ilkin mərhələdə 50 MVt olmaqla, ümumilikdə 100 MVt gücündə olan günəş elektrik stansiyasının tikintisi məqsədilə bərpa olunan enerji mənbələrinin ərazisi kimi müəyyənləşdirilib.

Respublikasının Energetika Nazirliyinə bu Qərarın 1-ci hissəsi ilə müəyyənləşdirilmiş bərpa olunan enerji mənbələrinin ərazisində elektrik enerjisi istehsalçısının seçilməsi ilə bağlı tədbirləri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 2 avqust tarixli 2285 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Bərpa olunan enerji mənbələrinin ərazisində elektrik enerjisi istehsalçısının seçilməsi Qaydası”nın tələblərinə uyğun olaraq həyata keçirilməsi tapşırılıb.

Bu Qərar qüvvəyə mindiyi tarixdən elektrik enerjisinin istehsalı məqsədilə bərpa olunan enerji mənbələrinin ərazisi kimi müəyyənləşdirilmiş 229,0 hektar torpaq sahəsində günəş elektrik stansiyasının tikintisi icazə “Elektrik enerjisi istehsalında bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 6.7-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müddətdə Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinə uyğun olaraq alınır.

Milli Məclisin plenar iclasında 11 məsələ müzakirə edilib

Oktyabrın 29-da Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə Milli Məclisin payız sessiyasında növbəti plenar iclasda cari məsələlərin müzakirəsi keçirilib.

Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova gündəliyə 11 məsələnin daxil edildiyini, ilk 2 məsələnin beynəlxalq sənədlərin təsdiqi barədə qanun layihələri olduğunu deyib.

Aqrar siyasət komitəsinin sədri Tahir Rzayev “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Rusiya Federasiyası Hökuməti arasında bitki karantini və mühafizəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş”in təsdiq edilməsi barədə qanun layihəsi barədə məlumat verib. Məsələ ilə bağlı komitə sədri Musa Quliyev bəzi qeydlərini söylədikdən sonra qanun layihəsi səsə qoyularaq qəbul edilib.

Növbəti məsələ - “Azərbaycan Respublikası ilə Özbəkistan Respublikası arasında müttəfiqlik münasibətləri haqqında Müqavilə”nin təsdiq edilməsi barədə qanun layihəsini komitə sədri Səməd Seyidov təqdim edib. Diqqətə çatdırıb ki, “Azərbaycan Respublikası ilə Özbəkistan Respublikası arasında müttəfiqlik münasibətləri haqqında Müqavilə” 2024-cü il avqustun 23-də Daşkənddə Azərbaycan və Özbəkistan prezidentləri tərəfindən imzalanıb. İyirmi dörd maddədən ibarət Müqavilə ikitərəfli əməkdaşlığı keyfiyyətə yeni səviyyəyə yüksəltmək və ona tərəflərin milli maraqlarına tam şəkildə cavab verəcək müttəfiqlik xarakterli yeni, çoxşaxəli məzmun vermək məqsədi daşıyır.

Bəzi deputatlar məsələ ilə bağlı fikirlərini bildirdikdən sonra qanun layihəsi səsə qoyularaq qəbul edilib.

Növbəti 3 məsələ birinci oxunuşda qanun layihələri olub. İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmiraslanov “İstehlakçılarının hüquqlarının müdafiəsi haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə (birinci oxunuş) qanun layihəsindən söhbət açıb. Bildirilib ki, layihədə alkoqollu içkilərin pərakəndə satışının minimum qiymətinin müəyyən olunmasına dair 29-1-ci maddənin əlavə edilməsi təklif olunur.

Dəyişiklikdə alkoqollu içkilərin pərakəndə satışının minimum qiymətinin müəyyən edilməsi, minimum qiymətin müvafiq qaydanın təsdiqlənməsi pərakəndə satışının minimum qiyməti müəyyən edilmiş alkoqollu içkilərin həmin qiymətdən aşağı qiymətə satılmasının qadağan edilməsi ehtiva olunur. Sənəd birinci oxunuşda qəbul olunub. Regional məsələlər komitəsinin sədri müavini Nurlan Həsənov “Bələdiyyənin maliyyəsinin əsasları haqqında”, “Büdcə sistemi haqqında” və “Nəğdsiz hesablaşmalar haqqında” qanunlarda dəyi-

şiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin (birinci oxunuş) mahiyyəti barədə danışıb. Qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul olunub.

Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev “Hərbi xidmətkeçmə haqqında” Əsasnamədə dəyişiklik edilməsi barədə (birinci oxunuş) qanun layihəsindən bəhs edib. Qanun layihəsi səsə qoyularaq birinci oxunuşda qəbul olunub.

Digər 6 məsələ ikinci oxunuşda qanun layihələri olub. “Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri haqqında”, “Hərbi xidmətkeçmə haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə”, “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında”, “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” və “Məhkəmə-Hüquq Şurası haqqında”, “Torpaq icarəsi haqqında” qanunlarda, Mülki Prosessual Məcəllədə və “Kredit büroları haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihələri ətrafında aparılan müzakirələrdən sonra sənədlər səsə qoyularaq ikinci oxunuşda qəbul edilib. Bununla da Milli Məclisin plenar iclası başa çatıb.

ARDNF və Hassana İnvestisiya Şirkəti Anlaşma Memorandumu imzalayıb

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu (ARDNF) Səudiyyə Ərəbistanı Krallığında investisiya imkanlarının araşdırılması məqsədilə Hassana İnvestisiya Şirkəti ilə Anlaşma Memorandumu imzalayıb. Bu memorandum müştərək investisiyaların həyata keçirilməsi imkanlarını araşdırmağa imkan yaradaraq iki qurum arasında strateji əməkdaşlığın inkişafına töhfə verəcəkdir. Anlaşma Memorandumu, Hassana İnvestisiya Şirkətinin İcraçı direktoru Saad bin Abdulmohsen Al-Fadli və ARDNF-nin İcraçı direktoru İsrail Məmmədov tərəfindən imzalanmışdır. İsrail Məmmədov öz çıxışında bildirdi ki, “Bu Anlaşma Memorandumu yalnız iki maliyyə qurumunun razılaşması deyil, eyni zamanda strateji investisiyalar və dayanıqlı inkişaf üçün ortaq məqsədlərə yönəlməli tərəfdaşlığın başlanğıcıdır. Bu əməkdaşlıq ARDNF-nin “Vision 2030” strateji hədəfləri çərçivəsində əhəmiyyətli inkişaf və transformasiya dövründən keçən Səudiyyə Ərəbistanındakı investisiya strategiyası baxımından əhəmiyyətli bir mərhələdir. Biz Has-

ana ilə qarşılıqlı maraq doğuran layihələri müəyyən etmək və inkişaf etdirmək üçün birgə çalışmağa hazırıq”. Saad bin Abdulmohsen Al-Fadli bu tərəfdaşlığın Hassana İnvestisiya Şirkəti üçün böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb: “*Hər iki tərəf Səudiyyə Ərəbistanının investisiya sektorundakı yeni imkanlardan faydalanmağa kömək edəcək bu memorandum əməkdaşlığımızı, özəl səhm, daşınmaz əmlak və infrastruktur sahələrinə fokuslanaraq uzunmüddətli dəyər yaratmağı hədəfləyir.*”

saad bin Abdulmohsen Al-Fadli bu tərəfdaşlığın Hassana İnvestisiya Şirkəti üçün böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb: “*Hər iki tərəf Səudiyyə Ərəbistanının investisiya sektorundakı yeni imkanlardan faydalanmağa kömək edəcək bu memorandum əməkdaşlığımızı, özəl səhm, daşınmaz əmlak və infrastruktur sahələrinə fokuslanaraq uzunmüddətli dəyər yaratmağı hədəfləyir.*”

COP zonalarının təchizatında ekoloji təmiz enerji ehtiyacları 100 faiz təmin olunub

Bu barədə COP29 Əməliyyat Şirkətinin Koordinasiya Şurasının üzvü Ayan Nəcəf COP29 Azərbaycan Əməliyyat Şirkəti ilə memorandumun imzalanması mərasimində bildirib. “COP zonalarının (məvi və yaşıl) təchizatında ekoloji tə-

miz və dayanıqlı enerji ehtiyaclarının 100 faiz təmin etdik. COP zonalarının əsas hissəsi davamlı inkişaf ideyalarına və uzunmüddətli planlara həsr olunub. Buna baxmayaraq, bütün aspektlər əvvəlcədən yoxlanılmalı və əsaslandırılmalıdır”, - o bildirib. A.Nəcəf qeyd edib ki, stadionun quruluşu daimi istifadəyə uyğunlaşdırılıb və burada bü-

tün enerji mənbələri ekoloji həllərə və hibrid təchizat modellərinə yönəldilib.

“Biz əminik ki, dayanıqlı enerji və uzumüddətli planlara həsr olunub. Buna baxmayaraq, bütün aspektlər əvvəlcədən yoxlanılmalı və əsaslandırılmalıdır”, - o bildirib. A.Nəcəf qeyd edib ki, stadionun quruluşu daimi istifadəyə uyğunlaşdırılıb və burada bü-

31 oktyabr - 6 noyabr 2024-cü il

(əvvəli ötən sayımızda)

Beləliklə, 2024-cü il iyulun 5-6-da Türk dünyasının diqqəti Şuşada oldu. Regional və beynəlxalq güc mərkəzinə çevrilən TDT-yə daxil olan ölkələrin liderlərinin iştirakı ilə Şəhərdə qeyri-formal zirvə görüşü keçirildi. Azərbaycan, Özbəkistan, Qırğızistan Qazaxıstan prezidentləri - İlham Əliyev, Şavkat Mirziyoyev, Sadır Japarov, Kasım-Jomart Tokayev, Macarıstanın Baş naziri Viktor Orban, Türkiyə Respublikasının vitse-prezidenti Cevdet Yılmaz, Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Prezidenti Ersin Tatar, Türk Dövlətləri Təşkilatının Baş katibi Kubançıbek Ömürəliyev Şuşaya səfər etdilər.

Zirvə görüşü mühüm qərarların qəbulu ilə başa çatdı və "tarixi sammit" kimi bütün türk dünyasının tarixinə düşəcəyi şübhəsizdir. Həm də ona görə "tarixidir" ki, azad olunmuş ərazilərdə keçirilən ilk ən yüksək beynəlxalq səviyyəli tədbirdir.

TDT-yə üzv ölkələrin liderləri türk dünyasının regionda və dünyada sülh, təhlükəsizlik, sabitlik, inkişaf və tərəqqi ideyalarına sadıq olan türk xalqlarının ortaq etnik köklər, tarix, dil, mədəniyyət, ənənələr və dəyərlərinə söykənən ailə olduğunu hesab edərək, həmçinin bəşəriyyət tarixində türk xalqlarının siyasi, iqtisadi və bəşəri nailiyyətlərinə əsaslanaraq, Qarabağ Bəyannaməsini imzaladılar. Bu sənəd türk xalqlarının qitə miqyasında töhfələrini, qlobal siyasət, iqtisadiyyat və sivilizasiyaların inkişafında tarix boyu oynadığı rolunun ən yüksək dəyərini özündə əks etdirir. Şuşa müqəddəs şəhər kimi tarixi Zəfərimizin parlaq rəmzidir. Bu şəhər təkcə Azərbaycan xalqının deyil, bütün türk xalqlarının qəlbində xüsusi ehtiram və qürur, ictimai duyğularını oyadır. Şuşa görüşündən ortaya çıxan mühüm mesaj da odur ki, birgə səylərlə bütün Qarabağ gələcəkdə türk dünyasının əbədi dostluğunun həqiqi rəmzinə çevrilib. Bu baxımdan qeyri-rəsmi Zirvə görüşü türk dünyasının mənavi bağlantsı istiqamətində mühüm hadisə kimi tarixə düşdü. İmzalanan Qarabağ Bəyannaməsi, qəbul edilən qərarlar türk dünyasının həmrəyliyi və eyni zamanda, TDT-nin beynəlxalq nüfuzunu daha da gücləndirir.

"Türk Dünyası-2040"

Hazırda türk dövlətləri arasında bütün sahələrdə təşkilatlanmanın səviyyəsi tədqirəlayıqdır. Bu təşkilatlanmanın zirvəsində dayanan TDT isə qlobal müstəvidə artıq nüfuzlu təşkilatlardan birinə çevrilib. 15 illik tarix də göstərir ki, TDT türk dövlətləri arasında münasibətlərin genişləndirilməsi baxımından effektiv platforma kimi özünü doğruldur, 200 milyondan çox insanın yaşadığı geniş bir coğrafiyanı əhatə edən bütün Türk dünyasının qlobal nüfuzunun yüksəlməsində böyük rol oynayır. İndiyədək qarşısındakı bütün strateji vəzifələrin uğurla həyata keçirilməsinin nəticəsi olaraq TDT artıq regional siyasi və iqtisadi güc mərkəzi kimi çıxış edir. Avropa İttifaqının üzvü olan Macarıstanın müşahidəçi statusuna malik olsa belə,

Türk dövlətlərini birləşdirən güclü siyasi-iqtisadi platforma

TDT-nin bütün tədbirlərində iştirakı da böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu kontekstdə Macarıstan Avropra İttifaqı ilə türk dünyası arasında körpü rolunu oynayır. Hazırda TDT üzv və müşahidəçiləri arasında siyasətdən iqtisadiyyata, nəqliyyatdan gömrüyə, enerjiden kənd təsərrüfatına, təhsildən gənclik və idmana, rəqəmsallaşmadan ədalət və təhlükəsizliyə, mədəniyyətdən turizmə və sağlamlığa qədər 30-dan artıq fərqli sahə üzrə çoxistiqamətli əməkdaşlığı həyata keçirir. TDT-nin dövlət başçılarının türk inteqrasiyasını daim inkişaf etdirmək, möhkəmləndirmək və dərinləşdirmək istiqamətində məqsədyönlü təşəbbüsləri də tədqirəlayıqdır.

Amma bəşəriyyət bu gün elə bir dövrə gəlib çatıb ki, indi türk dövlətləri öz maraqlarını layiqincə təmin etmək üçün əvvəlkindən də güclü əməkdaşlıq və həmrəylik nümayiş etdirməlidirlər və bu, tarixi zərurətdir. Çünki aşınmaya məruz qalmış beynəlxalq hüquq bu gün sadəcə güc mərkəzlərinin əlində təzyiqliq alətə çevrilib və heç bir halda digər dövlətlərin maraqlarını qoruyur. Bunun nəticəsi kimi qlobal kateklizmlər beynəlxalq münasibətlər sisteminin geosiyasi reallıqlardan birinə çevrilib. Beynəlxalq hüquq isə dünyada sülhü və sabitliyi kateklizmlərdən qorumaq iqtidarında deyil. Yeni strateji hədəflərə doğru inamla irəliləyərək, beynəlxalq nüfuzu və geosiyasi təsir imkanları artımaqda olan türk dövlətləri də qlobal problemlər və kateklizmlər fonunda yeni çağırışlarla üz-üzədirlər. Ona görə də indi türk dünyasının birliyi, türk dövlətləri arasında əməkdaşlıq əlaqələrinin daha da inkişaf etdirilməsi xüsusilə vacibdir. Böyük məmnunluqla qeyd edilməlidir ki, TDT və hər bir türk dövləti bu reallığı düzgün qiymətləndirir. Təsədüfi deyil ki, bütün bunlar TDT-nin beynəlxalq və regional müstəvidə strateji baxışa sahib olma zərurətini ortaya qoyur. Bu baxımdan

TDT-nin qlobal kateklizmlər fonunda yeni strateji hədəflərə doğru irəliləməsi hələ 2021-ci ilin noyabrında qəbul edilən "Türk Dünyası-2040" adlı sənədinin də əsas prioritetidir. Hazırda TDT "Türk Dünyası-2040" baxışı ilə əməkdaşlıqların daha da dərinləşməsinin hədəfləndiyi yeni bir dövrə doğru irəliləməkdədir. Bu hədəflərə çatmaq üçün isə türk dövlətlərində gərəklili olan möhkəm, tarixin dərin qatlarında kök salan təməl, milli iradə və bu iradəni gerçəkləşdirə biləcək potensial var. TDT-yə üzv ölkələrin zəngin təbii ehtiyatları, insan resursları, Avrasiyada ən önəmli, qlobal geostrategiyə əhəmiyyət daşıyan bir ərazidə yerləşmələri bu təşkilatın beynəlxalq münasibətlər sisteminin ən güclü aktorlarından birinə çevrilməsinə imkan verir.

TDT üzvləri arasında iqtisadi-ticarət əlaqələri genişləndirmək üçün potensial böyükdür

"Türk Dünyası-2040" həm də TDT çərçivəsində mövcud iqtisadi potensialdan istifadənin arzuolunan səviyyəyə çatmasını hədəfləyir. Qeyd edək ki, hazırda türk dövlətlərində istehsal olunan ümumi daxili məhsulun həcmi 1,5 trilyon ABŞ dollarından çoxdur. Onların dünya ilə ümumi ticarət dövriyyəsi 1,3 trilyon ABŞ dolları civarındadır. TDT çərçivəsində ticarət dövriyyəsi isə 60 milyard ABŞ dollarına yaxındır. Düzdür, türk dövlətləri arasında ticarət dövriyyəsi ildən-ilə artır. Mövcud potensialdan effektiv istifadəni təmin etmək məqsədilə son dövrlərdə bir sıra addımlar atılıb, ticarətin asanlaşdırılmasına dair "Beynəlxalq kombinə edilmiş yük daşımaları haqqında" və "Sadələşdirilmiş gömrük dahlizinin yaradılması haqqında" sənədlər imzalanıb. Hesablamalara görə, 2023-cü ilə qədər regionda infrastrukturaların yaradılmasına yatırılan investisiyalar üzv dövlətlər arasında ti-

carət həcmələrinin 15 faiz artmasına səbəb olub. Habelə ötən ilə qədər enerji sahəsində əməkdaşlıq sazişləri üzv dövlətlər arasında enerji ixracının 30 faiz artması ilə nəticələnib. Rəqəmsal infrastrukturun təkmilləşdirilməsi və regionda elektron ticarətin təşviqi təşəbbüsləri üzv dövlətlər arasında onlayn ticarət fəaliyyətlərinin 25 faiz artmasına gətirib çıxarıb.

Lakin 60 milyard ABŞ dolları səviyyəsində olan ticarət dövriyyəsi mövcud potensialdan xeyli aşağıdır. Bu, onların xarici ticarət həcminin yalnız təqribən 4-5 faizini təşkil edir. Bunu daha da artırmaq üçün kifayət qədər böyük potensial və müxtəlif imkanlar var. Ondan başlayaraq ki, türk coğrafiyasında yerin üstü kimi altı zəngindir. Türk ölkələrinin ərazisində bütün yanacaq növləri olsa da, neft və təbii qaz daha böyük üstünlüyə malikdir. Dünyanın ümumi 45 milyon kv.metrlik neftli-qazlı sahəsinin 6,6 faizi türk dünyası ölkələrinin payına düşür. Son illərdə bu ölkələrin ərazisində neft-qaz istehsalı imkanlarının daha da genişlənməsi dünya bazarında onların rolunun artmasına səbəb olmuşdur. Bu isə TDT üzvlərinin təkcə regional deyil, beynəlxalq əhəmiyyətini son dərəcə artırmaqda, onların iqtisadi inkişafını şərtləndirəndən yanacaq məhsullarına olan tələbatı ödəmək üçün onların qarşılıqlı iqtisadi münasibətlərinin dərinləşdirilməsi vacib şərtir.

«Əsrin müqaviləsi»nin həyata keçirilməsi, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin istifadəyə verilməsi, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun inşası, Cənub Qaz Dəhlizinin ya-

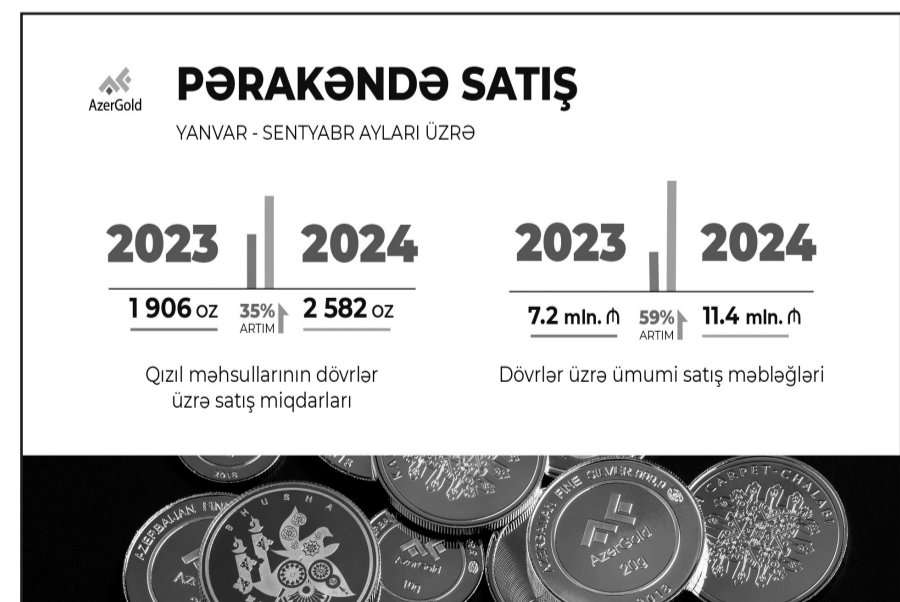
radılması hələ uzun onilliklər bu ölkələrin dünya təsərrüfatında real iştirakını, qlobal və regional problemlərinin həllində onların rolunun güclənməsini təmin edəcək. Tarix göstərir ki, güclü enerji ehtiyatları olan ölkələr həmişə təzyiqlərə məruz qalmış, mənafeələrini qorumaq uğrunda imkanları daxilində mübarizə aparmışlar. Lakin həmin mübarizədə qalib gələn tərəf heç də həmişə onlar olmamışlar. Bu gün müstəqil türk dövlətləri öz sərvətlərinin sahibidirlər. Bu o deməkdir ki, həmin ölkələrin müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi, sosial-iqtisadi dirçəlişinin və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün neft-qaz amilindən istifadə imkanları son dərəcə artmışdır.

Türk dövlətlərinin ərazilərindən keçən nəqliyyat marşrutunun inkişaf etdirilməsi həm TDT üzvü olan ölkələrin öz-lərinin inkişafına, həm də onlar arasında ticarət dövriyyəsinin artırılmasına xidmət edə bilər. Qərbdən Uzaq Şərqi qədər uzanan və dünyanın 33 ölkəsini birləşdirən qədim «İpək yolu» əsasən bu dövlətlərin ərazisindən keçir. Türk dövlətlərinin prezidentləri də çıxışlarında bu nəqliyyat dahlizinin imkanlarından səmərəli istifadəni əhəmiyyətini xüsusi qeyd edirlər. Reallıq da ondan ibarətdir ki, Orta Dəhlizlə əhəmiyyəti Çindən Avropaya gedən ən sürətli marşrut kimi artmaqdadır. 2040-cı ilə qədər bu dahliz vasitəsilə tranzit yüklərin həcmi illik 500 milyard ABŞ dollarına çatacağı proqnozlaşdırılır. Bu səbəbdən TDT üzvləri bu sahəni prioritet hesab edir və külli miqdarda investisiyalar yatırır. Bu sahədə də aparıcı rollardan biri Azərbaycanın üzünə düşür. Orta Dəhlizlə artan çəkisini nəzərə alaraq hazırda Bakı gəmiqayırma zavodunda 6 gəmi inşa edilir. Gələcə il ölkəmizin 9-cu Beynəlxalq Hava Limanı Laçında istismara verilməkdir. Ələt Beynəlxalq Ticarət Limanının yükötürmə qabiliyyəti 15 milyon tondan 25 milyon tona qədər genişləndiriləcəkdir. O cümlədən Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin Orta Dəhlizlə inkişafında və türk dövlətləri arasında iqtisadi əlaqələrdə rolunu nəzərə alaraq, ötürücülük qabiliyyəti hazırkı 1 milyondan 5 milyon tona çatdırılacaq və bu məqsədlə layihəyə əlavə 100 milyon dollardan çox sərmayə qoyulacaq. 2024-cü ilin iyulunda Şuşada imzalanan Qarabağ Bəyannaməsi türk dövlətləri arasında ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsi və iqtisadi əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi üçün mühüm prinsipləri özündə ehtiva edir. Bəyannamə çərçivəsində həyata keçiriləcək tədbirlər ölkələr arasında ticarət manevrlərinin azaldılması, nəqliyyat və logistika infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi, investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində vacib addımların atılmasını nəzərdə tutur.

(davamı gələn sayımızda)

Ziyad SƏMƏDZADƏ,
Milli Məclisin deputatı, akademik
Mənbə: "Azərbaycan" qəzeti,
5 oktyabr 2024-cü il.

"AzerGold" QSC-nin sikkə və külçə kolleksiyalarına tələbat artıb

"AzerGold" QSC 2024-cü ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində qiymətli metalların pərakəndə satış bazarında fəaliyyətini uğurla davam etdirib. Belə ki, cari ilin ilk 9 ayı ərzində QSC-nin rəsmi satış və mübadilə mərkəzində 2 582 unsiya qızıl sikkə və külçənin pərakəndə satışına həyata keçirilib. Bununla ötən ilin eyni

dövrü ilə müqayisədə qızılın pərakəndə satışında 35% artım nail olunub. Qeyd olunan dövr ərzində 70 unsiya gümüş məhsullarının da pərakəndə satışına həyata keçirilib. Cari ilin yanvar-sentyabr aylarında qızıl və gümüş məhsullarının pərakəndə satışına nəticəsində 11.4 milyon manat gəlir əldə edilib. Bu, ötən ilin

eyni dövrü ilə müqayisədə 59% artım deməkdir. Qeyd edək ki, "AzerGold" QSC yerli qızıl və gümüş xammalından istehsal etdiyi sikkə və külçələri ilk dəfə 2019-cu ildə satışa təqdim edib. Bu günə qədər 11 677 unsiya qızıl sikkə və külçə, 595 unsiya gümüş sikkənin pərakəndə satışına nəticəsində 44.2 milyon manat məbləğində gəlir əldə edilib. Xatırladaq ki, QSC tərəfindən Azərbaycanın müasirliyini, tarix və incəsənətini, qədim ənənələrini təbliğ edən 11 çeşiddə sikkə kolleksiyası istehsal olunub. Cari ildə Heydər Əliyev Fondunun yaradılmasının 20, Naxçıvan Muxtar Respublikasının yaradılmasının 100 illiyinə həsr olunmuş, o cümlədən paytaxt Bakının ən qədim hissəsi - İçərişəhərin təsvirini özündə əks etdirən yeni qızıl sikkə kolleksiyaları ictimaiyyətə təqdim edilib.

"AzerGold" QSC-də təhlükəsiz iş saatları 5.6 milyona yaxınlaşıb

2024-cü ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində "AzerGold" QSC-nin fəaliyyət sahələrində dayanıqlı, təhlükəsiz iş şəraitinin təmin edilməsi məqsədilə əməyin mühafizəsi və texniki təhlükəsizlik, habelə digər əlaqəli sahələr üzrə ardıcıl və sistemli tədbirlər həyata keçirilib. Nəticədə 2024-cü ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində "AzerGold" QSC-də təhlükəsiz iş saatlarının miqdarı 918 min 41 saata, ümumilikdə fəaliyyət dövrü ərzində isə 5 milyon 553 min 988 saata çatıb. Qeyd edək ki, Səhmdar Cəmiyyəti tərəfindən mədənlərdə və istehsalat sahəsində qanunvericiliyin tələbləri və mütərəqqi beynəlxalq təcrübə əsasında təhlükəsiz əmək şəraiti yaradılıb. Əməkdaşlar müasir tələblərə cavab verən xüsusi geyim dəsti və fərdi mühafizə vasitələri ilə təmin edilirlər. Onların həyat və sağlamlığının

qorunması, iş prosesi zamanı təhlükəsizlik, yanğından mübədabxt hadisələrin qarşısının alınması, həmçinin sağlamlıq, hafizə üzrə digər tələblərə ciddi əməl edilir.

